

**ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՀՈՒՄՏԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ
ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԱՌԱՋԱՑՈՂ ԲՆԱԿԱՆ
ԿՈՐՈՒՄՏՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ԵՎ
ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

ՆԱԽԱԳԻԾ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՐՈՇՈՒՄ

N - Ն

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՀՈՒՄՏԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ
ԱՌԱՋԱՑՈՂ ԲՆԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՄՏՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ԵՎ ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԸ
ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Նյութական պահուստի մասին» Հայաստանի
Հանրապետության օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասը՝ Հայաստանի
Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է**.

1. Սահմանել պետական պահուստի նյութական արժեքների պահպանման
ընթացքում առաջացող բնական կորուստների հաշվարկման կարգը և
նորմատիվները՝ համաձայն հավելվածի:
2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը
հաջորդող օրվանից:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆ

Հավելված

ՀՀ կառավարության 2020 թվականի

_____ № _____-ն որոշման

**ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՀՈՒՄՏԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ
ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԱՌԱՋԱՑՈՂ**

**ԲՆԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՄՏՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳԸ և ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԸ
ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻ**

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույնով սահմանվում է պետական պահուստի նյութական արժեքների՝ նավթամթերքի և հացահատիկի պահպանման ժամանակ առաջացող բնական կորուստների չափերը (բնական կորուստը պահպանման ժամանակ):
2. Բնական կորուստները նավթամթերքի (վառելիքի) և հացահատիկի զանգվածի բնականոն նվազումն է որակի պահպանմամբ, ինչը ֆիզիկաքիմիական, մեխանիկական, բնակլիմայական գործոնների ազդեցության հետևանք է:
3. Բնական կորուստներին չեն վերաբերում նավթամթերքի և հացահատիկի այն պակասորդներին, որոնք առաջացել են տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից սահմանված պահանջների և տեխնիկական շահագործման կանոնների խախտման կամ բնական աղետների հետևանքներով:
4. Բնական կորուստներ չեն այն կորուստները, որոնք առաջացել են տարողությունների և խողովակաշարերի մաքրման և վերանորոգման ցանկացած տեսակի աշխատանքների հետևանքով, վթարային կորուստները, ինչպես նաև կորուստները գողոնից, բնական աղետներից և ներպահեստային մղումներից:
5. Բնական կորուստների հաշվարկն իրականացվում է սույն հավելվածով սահմանված չափերին համապատասխան՝ դրանք համադրելով նավթամթերքի և հացահատիկի փաստացի մնացորդային զանգվածի հետ:
6. Այն դեպքում, երբ փաստացի մնացորդային զանգվածն ավելի մեծ է, քան սույն հավելվածով սահմանված բնական կորստի չափերով հաշվարկված զանգվածը հիմք է ընդունվում փաստացի մնացորդային զանգվածը:
7. Այն դեպքում, երբ փաստացի մնացորդային զանգվածն ավելի փոքր է, քան սույն հավելվածով սահմանված բնական կորստի չափերով հաշվարկված զանգվածը, հիմք է ընդունվում սույն հավելվածով սահմանված բնական կորստի չափերով հաշվարկված զանգվածը:

1. Նավթամթերքի տարողություններում պահպանման ընթացքում

բնական կորուստների չափերը.

8. Նավթամթերքի փաստացի (բնական) կորուստների նորմերը ներկայացված են ըստ սեզոնայնության, տարվա երկու ժամանակահատվածի համար՝ աշուն-ձմեռ (հոկտեմբերի 1-ից մարտի 31-ը) և գարուն-ամառ (ապրիլի 1-ից սեպտեմբերի 30-ը):
9. Այն դեպքերում, երբ նավթամթերքը պետք է տաքացվի, ապա անկախ տարվա եղանակից և սեզոնից կիրառվում է գարուն-ամառ սեզոնի նորմը, որը բազմապատկվում է կախված տաքացման ջերմաստիճանից՝

1) 21-30 °C ջերմաստիճանի դեպքում՝ 1,5 գործակցով

2) 31-50°C ջերմաստիճանի դեպքում՝ 2 գործակցով

3) 51°C-ից ավելի ջերմաստիճանի դեպքում՝ 3 գործակցով

4) 11-20 °C ջերմաստիճանի տաքացման դեպքում աշուն-ձմռան սեզոնի համապատասխան նորմը աշուն-ձմռան սեզոնում բազմապատկվում է 1.5 գործակցով:

10. Նավթամթերքի ըստ տեսակների դասերը ներկայացված են սույն հավելվածի N 1 աղյուսակով:

11. Նավթամթերքի բնական կորստի չափը տարողություններում ընդունման (բեռնաբարձման) դեպքում ներկայացված է N 2 աղյուսակում:

12. Ստորգետնյա տարողություններ են համարվում այն երկաթբետոնե և պողպատե տարողությունները, որոնք գետնի մակերևույթից 0.2 մ խորությամբ են ծածկված:

13. Բնական կորստի չափը մազուրի համար՝ բաց հորային ամբարներում պահպանման, ընդունման (բեռնաբարձման) և դատարկման (բեռնաթափման) դեպքում կգ-ներով 1 տոննա մազուրի համար կազմում է 2.36 կգ:

Աղյուսակ N 1.

Նավթամթերքի դաս Նավթամթերքի տեսակները

Ուղղակի թորված բենզին.

Գազի կայուն կոնդենսատ.

2

Բենզին գազային կայուն (գազային կոնդենսատից).

Նավթային լուծիչներ բոլոր տեսակների՝ +50⁰ C-ից մինչև +100⁰ C ջերմաստիճանով

Ավիացիոն բենզիններ բոլոր տեսակների

Տեխնիկական իզոօկտան

Նորմալ հեպտան

Նավթային բենզոլ

Օգտագործված նավթամթերքներ CHO մակնիշի

3

Ռեակտիվ շարժիչների վառելիք T-2

Նավթային լուծիչներ բոլոր տեսակների +100⁰ C-ից բարձր եռման

Ռեակտիվ շարժիչների վառելիք +100⁰ C-ից մինչև +150⁰ C եռման բացառությամբ T-2

Նավթային սուլվենտ

Տեխնիկական կերոսին

Լիգրոյին

Նավթային քսիլոլ

Նավթային տուլոլ

4

Էթիլբենզոլ տեխնիկական

Կեռոսին լուսավորման համար բոլոր տեսակների

Դիզելային և նավային վառելիքներ մինուս 10⁰ C-ից ցածր պղտոր կամ զտման սահմանային ջերմաստիճանով

Ռեակտիվ շարժիչներ վառելիք, +150⁰ C-ից բարձր եռման ջերմաս

5

Իզոպրոպիլբենզոլ տեխնիկական

Դիզելային և նավային վառելիքներ մինուս 10⁰ C-ից բարձր պղտոր կամ զտման սահմանային ջերմաստիճանով

Վառարանային վառելիք կենցաղային

6

Միջին և ցածր պտույտով դիզելային շարժիչային վառելիք
Բոլոր տեսակի մազուրներ

Քսայուղեր բոլոր տեսակի

Այլ հեղուկ նավթամթերքներ, որոնք պահանջում են տաքացում

Օգտագործված նավթամթերքներ բացառությամբ CHO մակնիշի

Աղյուսակ N 2

(կգ-ներով՝ 1 տոննա նավթամթերքի ընդունման (բեռնաբարձման) դեպքում)

Տարողության տեսակը	Նավթամթերքի դասը	Նավթամթերքի բնական կորստի չափը	Նավթամթերքի բնական կորստի չափը
Վերգետնյա մետաղական	1,2	0.21	0.41
	3,4	0.045	0.055
	5	0.02	0.02
Վերգետնյա մետաղական ներքին պնտոններով	1,2	0.06	0.13
Ստորգետնյա	1,2	0.14	0.30
	3,4	0.035	0.045
	5	0.01	0.01

14. Նավթամթերքի տարողություններում պահպանման դեպքում բնական կորստի չափը հաշվարկվում է փաստաթղթերով ձևակերպված պահուստավորման ընդունված ու տարողություններում պահվող նավթամթերքի միջին ամսական փաստացի զանգվածը բազմապատկելով Աղյուսակ N 3-ում և Աղյուսակ N 4-ում ներկայացված կորստի չափերով:
15. Պահվող նավթամթերքի միջին ամսական փաստացի զանգվածը հաշվարկվում է որպես ամսվա ընթացքում յուրաքանչյուր օրացուցային օրվա ավարտին տարողություններում պահվող նավթամթերքի զանգվածների միջին թվաբանական մեծություն:
16. Կորստի նորմերը սահմանվում են ելնելով նավթամթերքի դասից, հաշվի առնելով նաև բեռնաբարձման և բեռնաթափման հետևանքով նավթամթերքի բնական կորուստների առաջացումը:
17. Առաջին և երկրորդ խմբի նավթամթերքի բնական կորստի չափը տարողություններում պահպանման **յուրաքանչյուր** ամսվա ընթացքում ներկայացվում է Աղյուսակ N 3-ով:

Աղյուսակ N 3

(կգ-ներով 1 տոննա պահպանվող նավթամթերքի քանակի համար, ամսական կտրվածքով)

Տարողութային տեսակ	Նավթամթերքի դաս	Վերականգնողական ծավալը ըստ մետր խորանարդ							
		Մինչև 400 (մ ³)				700-ից մինչև 1000 (մ ³)			
		աշուն-ձմեռ	Գարուն-ամառ	Գարուն-ձմեռ	Գարուն-ամառ	աշուն-ձմեռ	Գարուն-ամառ	աշուն-ձմեռ	Գարուն-ամառ
Վերգետնյա մետաղական	1	0,4	1,2	0,37	1,15	0,33	1,1	0,24	0,80
Վերգետնյա մետաղական ներքին պոնտոններով	1	0,08	0,3	0,07	0,28	0,06	0,27	0,055	0,2
Վերգետնյա մետաղական	2	0,37	1,04	0,33	0,95	0,29	0,87	0,22	0,68
Վերգետնյա մետաղական ներքին պոնտոններով	2	0,07	0,24	0,06	0,22	0,05	0,21	0,05	0,16
Ստորգետնյա	1	0,15							
Ստորգետնյա	2	0,05							

18. 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ դասերի նավթամթերքի բնական կորստի չափը տարողություններում պահպանման **յուրաքանչյուր** ամսվա ընթացքում ներկայացվում է Աղյուսակ N 4-ով:

Աղյուսակ N 4

(կգ-ներով 1 տոննա պահպանվող նավթամթերքի քանակի համար, ամսական կտրվածքով)

Տարողության տեսակ	Կորստի չափը		
	3	4	5
Վերգետնյա մետաղական	0,13	0,09	0,04
Ստորգետնյա	0,07	0,06	0,02

• ՀԱՅԱՀԱՏԻԿԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՌԱՋԱՑՈՂ ԲՆԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՍՆԵՐԻ ԶԱՓԵՐԸ (ՏՈԿՈՍՆԵՐՈՎ ԶԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ)

19. Հացահատիկի, հացամթերքների և խոտաբույսերի սերմերի պահպանման ժամանակ առաջացող բնական կորուստների չափերը ներկայացվում են Աղյուսակ N 5-ով:
20. Բնական կորստի նշված նորմերը կիրառվում են որպես հսկիչ և սահմանային նորմեր այն դեպքերում, երբ հացահատիկի, դրա վերամշակումից հետո ստացվելիք արդյունքների, յուղատու մշակաբույսերի, խոտաբույսերի և խոտաբույսերի, արհեստականորեն չորացրած, ձեռնարկություններում պահվող կերերի փաստացի առկայության գույքագրման կամ ստուգման ժամանակ կսահմանվի դրանց քաշի նվազեցում, որը չի առաջանա որակի փոփոխությամբ:
21. Մինչև երեք ամիս հացահատիկի և այլ յուղատու մշակաբույսերի սերմերի պահպանման դեպքում բնական կորստի նորմերը կիրառվում են պահպանման օրերի փաստացի քանակի հաշվարկով, իսկ մինչև վեց ամիս և մինչև մեկ տարի պահելու դեպքում՝ պահպանման ամիսների փաստացի թվի հաշվարկով:
22. Մեկ տարուց ավելի հացահատիկային, դրա վերամշակումից հետո ստացվելիք արդյունքների և յուղատու մշակաբույսերի սերմերի պահպանման ժամանակ բնական կորստի նորման պահպանելու յուրաքանչյուր հաջորդ տարվա համար կիրառվում է 0,04% - ի չափով վերահաշվարկ՝ ելնելով պահպանման ամիսների փաստացի թվից:
23. Հացահատիկի կորուստի նորմը սահմանվում է խառնուրդի մեջ պարունակվող հիմնական մշակույթով:
24. Արտադրանքի պահպանման ժամանակ բնական կորստի նշված նորմերը չեն տարածվում ցորենի, լոբազգիների, յուղատու մշակաբույսերի և եգիպտացորենի այլուրի, ձավարեղենի և սերմերի վրա, որոնք ընդունվում և բաց են թողնվում պարկերի ստանդարտ կշռով:
25. Էլեկտրամագնիսական մեքենաներով մաքրման ենթարկված խոտաբույսերի սերմերի բնական նվազման նորմերն ավելանում են 15 տոկոսով:

Աղյուսակ N 5

(տոկոսներով քանակության նկատմամբ)

Անվանումը	Պահման ժամկետը (ամիս)	Պահեստում Լցված	Տարայավոր ված	Էլևատ
------------------	---	----------------------------	-------------------------------	--------------

	3	0,075	0,045	0,048
	6	0,099	0,069	0,060
Ցորեն, գարի, հաճար, տարեկան	12	0.129	0,105	0.108
Վարսակ	3	0,099	0,057	0.06
	6	0,141	0,081	0,072
	12	0,189	0,105	0,120
Եգիպտացորենի հատիկ	3	0,147	0,093	—
	6	0,189	0,117	—
	12	0,243	0,153	—
Եգիպտացորենի կողրեր	3	0,291	—	—
	6	0,351	—	—
	12	0,531	—	—
Բրինձ-հացահատիկ	3	0.087	0,057	0.060
	6	0,117	0,081	0,085
	12	0,126	0,165	0,126
Հնդկացորեն	3	0,087	0,057	—
	6	0,123	0,081	—
	12	0,165	0,117	—
Կորեկ, չումիզա, սորգո	3	0,123	0,069	—
	6	0,171	0,093	—
	12	0,219	0,117	—
Ոլոռ, ոսպ, լոբի, վիկա, սոյա, ունդ	3	0.075	0,045	—
	6	0,098	0,068	—
	12	0,129	0,123	—
Արևածաղկի սերմեր	3	0.231	0,141	—
	6	0,291	0,177	—
	12	0,351	0,237	—
Այլ յուղատու մշակաբույսեր	3	0,120	0,096	—
	6	0,156	0,132	—
	12	0,204	0,168	—
(գետնանուշ, քունջութ, կտավատ և այլ)	6			
	12			

